

Ocena efektywności wsparcia samozatrudnienia i przedsiębiorczości w województwie wielkopolskim w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Badanie osób, które uzyskały bezzwrotną dotację finansową na rozpoczęcie działalności gospodarczej w ramach PO KL Działanie 6.2 „Wsparcia oraz promocja samozatrudnienia i przedsiębiorczości w latach 2009-2013”

Listopad 2014

W województwie wielkopolskim na koniec roku 2013 wpisanych do rejestru REGON było 397855 podmiotów gospodarki narodowej. W samym roku 2013 zarejestrowano ponad 35 tys. prywatnych podmiotów, w tym ponad 29 tys. działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne. Coraz więcej osób chętniej podejmuje się samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. Liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych w porównaniu do stanu sprzed dziesięciu lat jest nieporównywalnie większa, w roku 2003 w Wielkopolsce zarejestrowano ich ponad 13 tys. mniej. Największą liczbę nowych prywatnych przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne zarejestrowano w 2010 - było to prawie 33 tys.

Na ten niezwykle ilościowy wzrost powstających firm wpływ ma kilka czynników. Pierwszy, z pewnością najistotniejszy, wiąże się z coraz większą samoświadomością ekonomiczną i rozwojem społeczeństwa polskiego, dzięki czemu mieszkańcy są coraz bardziej otwarci na prowadzenie własnej działalności. Społeczeństwo jest coraz lepiej wyedukowane, a dodatkowo już na etapie edukacji szkolnej prowadzone są zajęcia z przedsiębiorczości, na których przybliżane są zagadnienia związane prowadzeniem własnej firmy. Nie należy jednak zapominać, że w przypadku wielu osób założenie własnej działalności jest wymogiem rynku pracy – jako alternatywa dla bezrobocia lub nadużywane w niektórych branżach zakładanie własnej działalności zamiast zatrudnienia. Kolejny czynnik wpływający na wzrastającą liczbę nowych przedsiębiorstw w Polsce wiąże się z wieloma formami działań wspierających samozatrudnienie. Działania te można najogólniej podzielić na niefinansowe, jak doradztwo, szkolenia i finansowe, które obejmuje różnego rodzaju formy. Na szerszą skalę tego rodzaju wsparcie oferują powiatowe urzędy pracy oraz Program Operacyjny Kapitał Ludzki w ramach działania 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia”. Działania te tworzą nowe miejsca pracy, przywracają bezrobotnych na rynek pracy i wspierają konkurencyjność lokalnego rynku.

W ramach projektu systemowego Wielkopolskie Obserwatorium Rynku Pracy II (WORPII) zrealizowano badanie mające pozwolić na dokonanie oceny trwałości firm zakładanych dzięki dotacjom z Działania 6.2 PO KL wśród osób, które założyły działalność gospodarczą w latach 2009-2013. Raport ten opisuje wsparcie oferowane z funduszy EFS POKL.

Działanie 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia” pomaga osobom, które chcą założyć własną firmę, a nie posiadają środków finansowych. Jego głównym celem jest promocja oraz wspieranie inicjatyw i rozwiązań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy oraz budowy postaw kreatywnych, służących rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Podstawowym typem działań, realizowanym w ramach Działania 6.2 jest wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą. Koncentruje się ono głównie na tych grupach, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji i doświadczają największych barier związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku.

Projekty realizowane w ramach Działania 6.2 przewidują kompleksowe wsparcie, poprzez organizowanie wsparcia merytoryczno-szkoleniowego z zakresu prowadzenia własnej firmy, przyznania środków finansowych na rozwój przedsiębiorczości oraz udzielenie wsparcia pomostowego. Wychodzą one naprzeciw głównym problemom województwa w dziedzinie bezrobocia i niedostatecznej liczby miejsc pracy poprzez promocję idei samozatrudnienia i przedsiębiorczości.¹

Realizacja badania

Badanie zostało zrealizowane w okresie od czerwca-lipca 2014 roku. Polegało ono na przeprowadzeniu ankiety internetowej z beneficjentami Działania 6.2, którzy w latach 2009-2013 otrzymali bezzwrotną dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej na terenie Wielkopolski. Lista kontaktowa została stworzona w oparciu o dane z Podsystemu monitorowania Europejskiego Funduszu Społecznego (PEFS). Część z beneficjentów nie podała adresu mailowego, dodatkowo podczas badania okazało się, że znaczna ich część jest nieaktualna lub błędna. Ankieta została rozesłana do 1 738 osób. W trakcie badania respondenci otrzymali przypomnienie o jego realizacji. Ostatecznie w odpowiedzi napłynęło 375 poprawnie wypełnionych ankiet.

W badaniu wzięło łącznie udział 215 kobiet (57,3%) i 160 mężczyzn (42,7%). Dominującą grupą wiekową były osoby w wieku 26-35 lat (39,2% badanych, tj. 147 osób). Większość respondentów stanowiły osoby z wyższym wykształceniem - 212

¹ Źródło: <http://pokl.up.gov.pl/index.php/pl/dotacje/dziaanie-62>

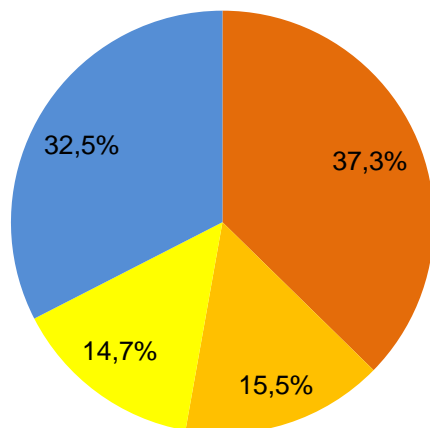
osób (56,5%). Najlicniejszą grupę stanowią osoby pochodzące z terenów wiejskich 140 osób (37%) i miast powyżej 50 tys. mieszkańców 122 osoby (32,5%). Najwięcej beneficjentów pochodziło z powiatu konińskiego 65 osób (17,3%) i poznańskiego 53 osoby (14,1%). Najmniej liczną grupę respondentów stanowili przedsiębiorcy z powiatu obornickiego, grodziskiego, międzychodzkiego, nowotomyskiego, wolsztyńskiego, kościańskiego – po dwóch respondentów i wrzesińskiego, śremskiego, krotoszyńskiego i rawickiego – po trzech respondentów na powiat.

Przeprowadzone badania pozwoliły uzyskać odpowiedzi na problemy badawcze dotyczące:

- motywacji i przygotowania beneficjenta do prowadzenia własnej działalności,
- procedury pozyskiwania dotacji,
- sytuacji funkcjonujących firm,
- roli firm funkcjonujących w gospodarce i środowisku lokalnym,
- przyczyn likwidacji działalności.

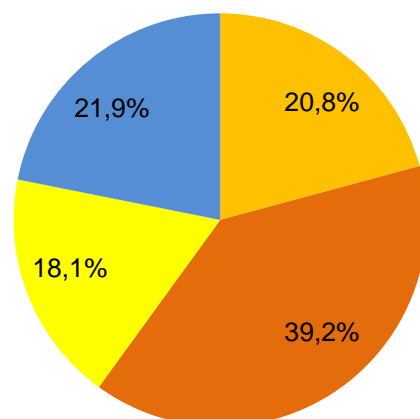
Wykres 1 Struktura zamieszkania respondentów N=375

- Wieś
- Miasto do 20 tys. mieszkańców
- Miasto od 20 do 50 tys. mieszkańców

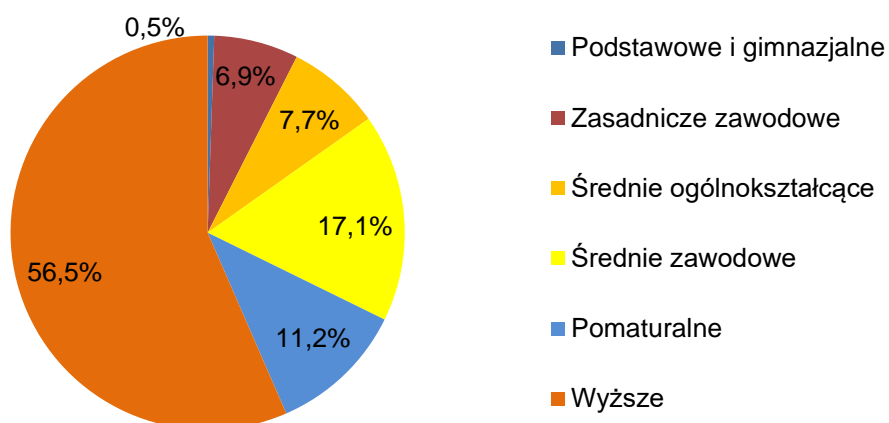

Wykres 2 Struktura wieku respondentów N=375

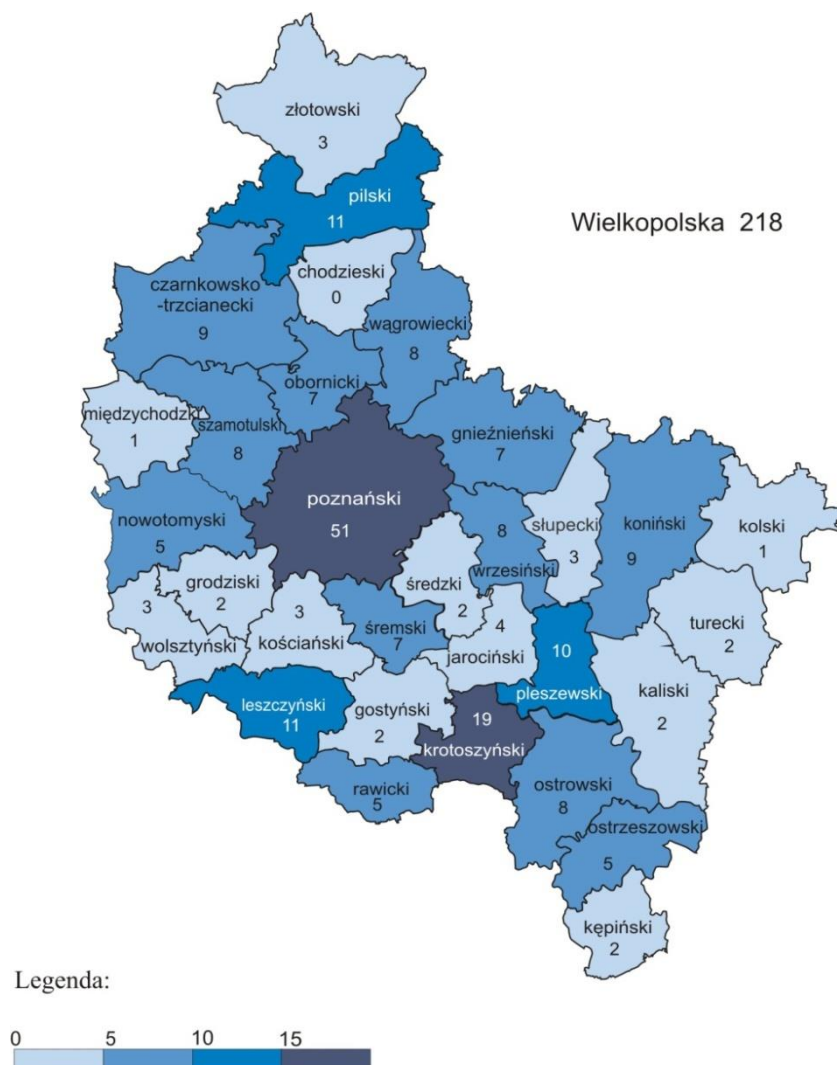
- do 25 lat
- 26-35 lat
- 36-50 lat
- 50 lat i więcej

Wykres 3 Struktura wykształcenia respondentów N=375

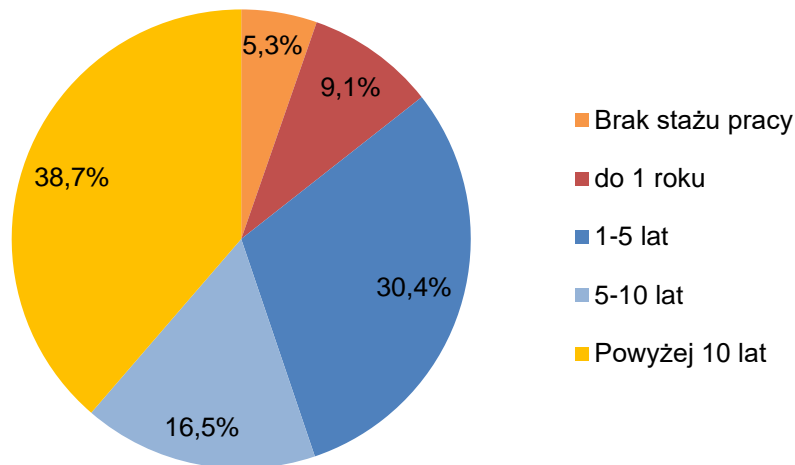
Rysunek 1 Struktura zamieszkania respondentów ze względu na powiat N=375

Procedura pozyskiwania dotacji

Beneficjenci przystępujący do badania to głównie osoby posiadające doświadczenie na rynku pracy. Jedynie 5,3% osób nie posiadało stażu pracy w momencie uzyskania dotacji, a 9,1% osób pracowało nie dłużej niż rok czasu. Ponad 55 % respondentów to osoby, które wykazują ponad 5 letni staż pracy.

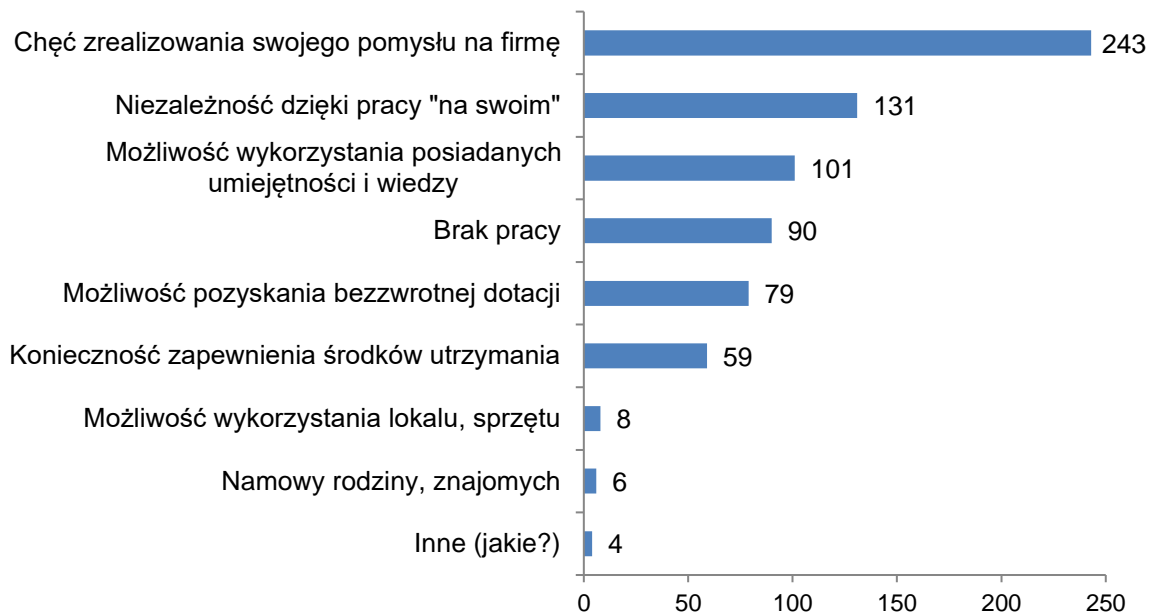
Wykres 4 Staż pracy respondentów N=375

Jednym z założeń badań było dotarcie do informacji jak prezentuje się motywacja uczestników projektów do prowadzenia własnej działalności. Poznanie przyczyn, które kierowały osobami zgłaszając się do projektów pozwoli lepiej poznać profil uczestników, ale i rzeczywiste oczekiwania względem tej formy zatrudnienia.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie powodów dzięki, którym zdecydowali się na rozpoczęcie własnej działalności. Do głównych powodów, które kierowały osobami rozpoczynając działalność, zaliczyć można możliwość zrealizowania swojego pomysłu na firmę – 243 wskazań i chęć zdobycia niezależności dzięki pracy „na swoim” (131 wskazań). 101 osób wskazało również, że założenie własnej działalności pomoże im na wykorzystanie posiadanych umiejętności i wiedzy.

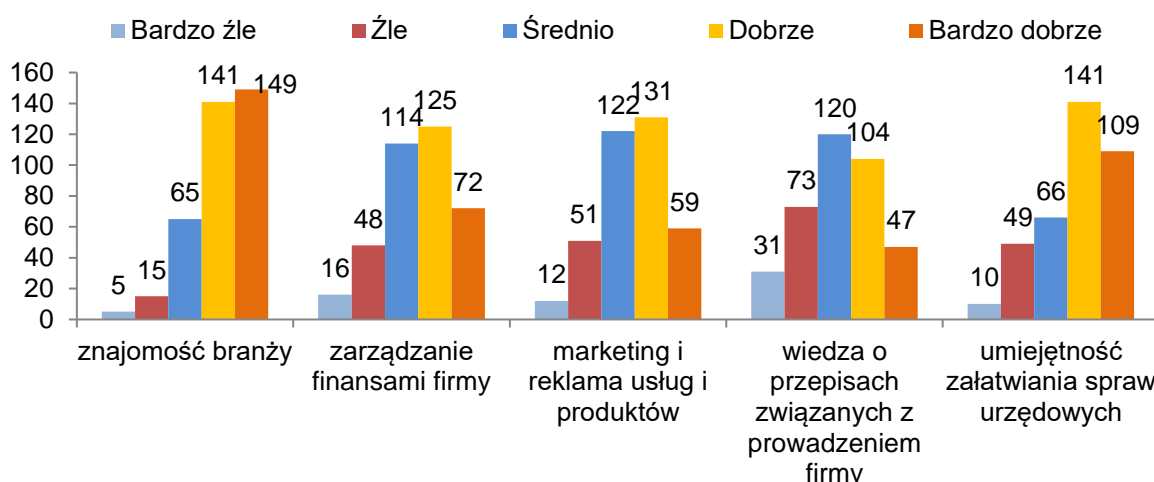
Wykres 5 Powody rozpoczęcia działalności N=375 (Respondenci mieli możliwość dwukrotnego wskazania odpowiedzi)

Respondenci zostali poproszeni o ocenę z perspektywy czasu, swojego przygotowania do prowadzenia działalności gospodarczej przed jej rozpoczęciem. Na pięciostopniowej skali, gdzie 1 to bardzo źle a 5 to bardzo dobrze, ocenili swoje kompetencje i umiejętności w kilku zakresach.

Przedsiębiorcy najlepiej oceniali swoją znajomość branży, w której rozpoczęli działalność, dobrze i bardzo dobrze oceniło się łącznie 290 osób (77,3%). Źle i bardzo źle jedynie 20 osób (5,3%). Respondenci postrzegają dość dobrze swoje umiejętności związane z załatwianiem spraw urzędowych. Łącznie 250 osób (66,6%) uznało, że przed rozpoczęciem działalności, miało opanowaną tę umiejętność w stopniu dobrym bądź bardzo dobrym. Najniżej 104 respondentów (27,7%), oceniło swoją wiedzę z zakresu przepisów związanych z prowadzeniem firmy (łącznie ocen źle i bardzo źle), natomiast bardzo dobrze oceniło się jedynie 47 (12,5%) respondentów. Znajomość zagadnień zarządzania finansami firmy oraz marketingiem i reklamą, oceniane były mniej więcej tak samo. Dominowała ocena dobra, w ten sposób 131 osób (34,9%) oceniło swoją znajomość zagadnienia marketingu oraz reklamy i 125 osób (33,3%) zarządzania finansami firmy.

Wykres 6 Samoocena dotycząca wybranych aspektów przed przystąpieniem do projektu N= 375

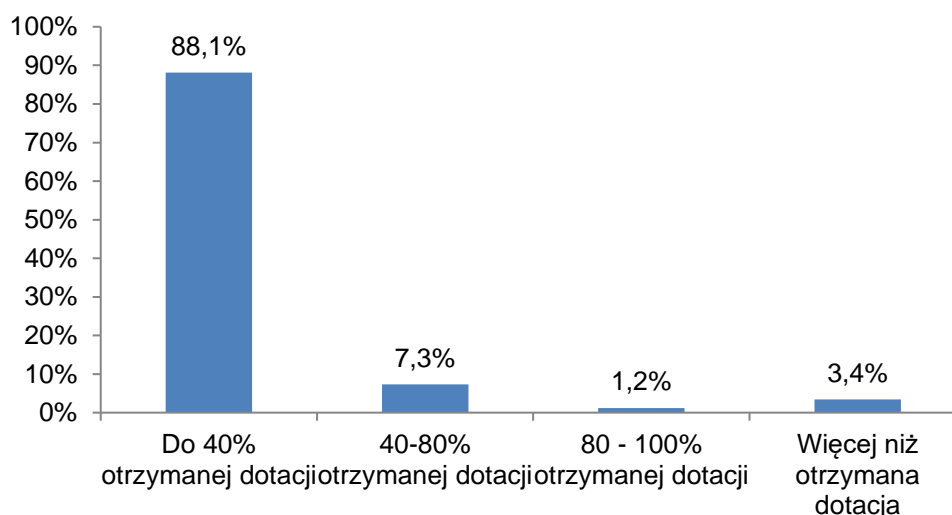
Celem poznania stopnia przystępności i łatwości całego procesu pozyskania dotacji respondenci zostali poproszeni o wskazanie maksymalnie dwóch problemów, z którymi napotkali się podczas uczestnictwa w projekcie. Najczęstszym problemem była zbyt duża ilość wymaganych dokumentów, na co wskazało 139 osób. Kolejną uciążliwość stanowiła konieczność wykazywania zabezpieczenia finansowego, kłopot z uzyskaniem poręczenia finansowego miało 125 osób. Wśród odpowiedzi „inne”, które zaznaczyło 20 osób, przeważały odpowiedzi dotyczące długiego czasu oczekiwania na decyzje i dotacje. Wskazywano, że sam proces szkolenia i przygotowania trwał relatywnie krótko, ale termin wpłaty dotacji był długi i często też bardzo opóźniony, trwał niekiedy do pięciu miesięcy.

Wykres 7 Problemy podczas uczestnictwa w projekcie i pozyskiwania dotacji N= 375

Spośród wszystkich osób biorących udział w badaniu 67 osób (17,9%) deklarowało, że konieczność wniesienia wkładu własnego stanowiła dla niego problem. Nie we wszystkich projektach wymagane było od uczestników wniesienie własnych środków. Wśród respondentów, którzy brali udział w badaniu 187 osób (49,8%) nie było do tego zobowiązane, jednak tylko 47 uczestników tego nie zrobiło. Łączna liczba osób, które wniosły wkład własny, finansowy albo rzeczowy to 328 osób (87,5%). Nieco ponad 88% osób wniosło mniej niż 40% otrzymanej dotacji, 4,6% osób wniosło kapitał większy niż 80% wartości dotacji.

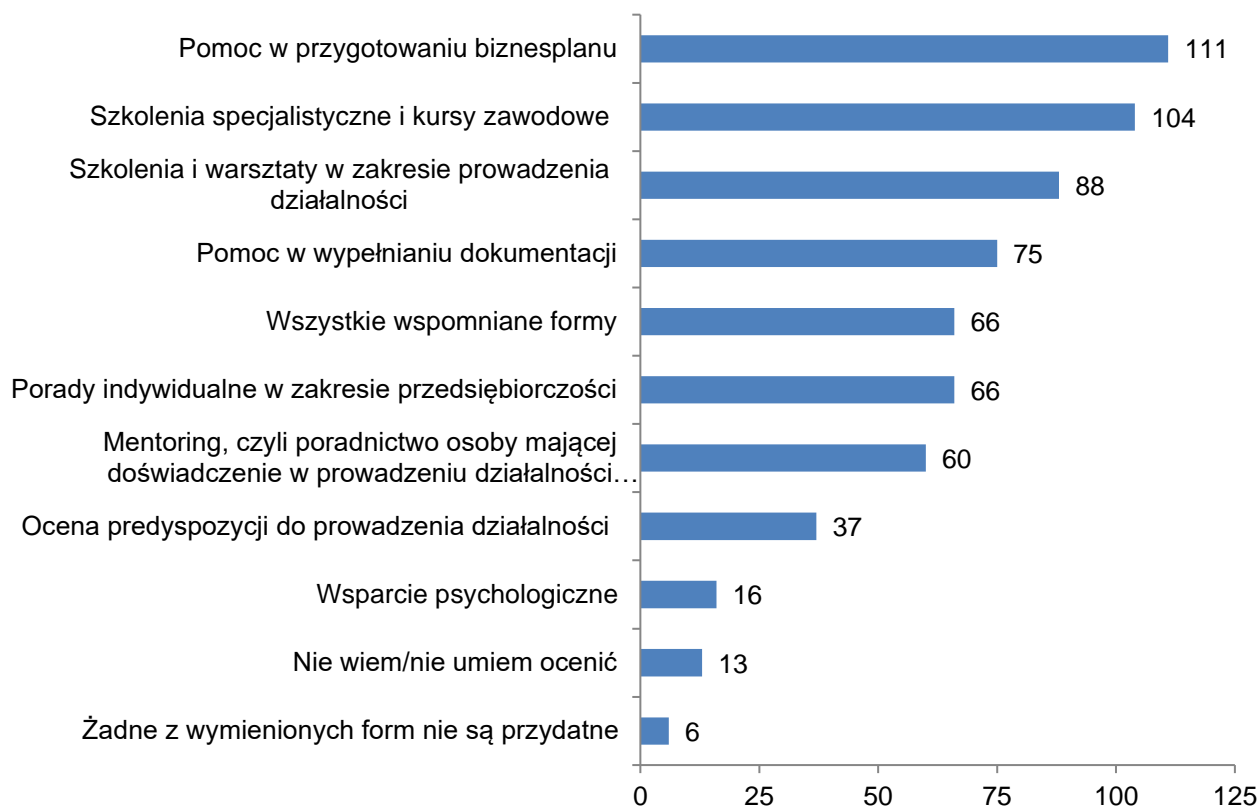
Wykres 8 Wartość wkładu wniesione w kapitał firmy N= 328

Respondenci zapytani zostali, jakie pozafinansowe formy przygotowania do prowadzenia działalności powinny być stosowane w ramach tego typu projektów. Zauważyć można, że zasadniczo każda z form wsparcia, które są oferowane w projektach znajdują potwierdzenie swojej użyteczności w opinii uczestników programów. Za najbardziej istotne wsparcie respondenci uznali pomoc w przygotowaniu biznesplanu (111 wskazań). Pomoc ta jest niezwykle istotna, gdyż tak naprawdę od poprawnie napisanego biznesplanu zależy powodzenie w otrzymaniu dotacji i pozwala stworzyć realny plan funkcjonowania firmy. Respondenci doceniają również istotność szkoleń specjalistycznych i kursów zawodowych, na odpowiedź tę wskazały 104 osoby. Nieco mniej wskazań, uzyskały szkolenia i warsztaty z zakresu prowadzenia własnej działalności (88 wskazań). Za istotne wsparcie uznana została również pomoc w wypełnianiu dokumentacji na co

zwróciło uwagę 75 osób. 66 osób uznało, że wszystkie wspomniane formy wsparcia są przydatne, zupełnie odmiennego zdania było 6 osób.

Wykres 9 Propozycje pozafinansowych form wsparcia według respondentów N=375

Szkolenia są formą wsparcia dość często oferowaną w ramach projektów z Działania 6.2, w których udzielane są dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Pozwalają one przygotować uczestników projektów do roli przedsiębiorcy. W niniejszych badaniach doświadczenie jako przedsiębiorca miało jedynie 19% respondentów.

Respondenci zostali poproszeni o ocenę, jakie szkolenia z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej oceniają za najbardziej przydatne. Za najistotniejsze uznano szkolenie z zakresu księgowości i rachunkowości, odpowiedź tę wskazały 162 osoby. Są to zagadnienia niezbędne do prowadzenia własnej działalności, gdyż nawet korzystając z usług księgowych firmy zewnętrznej, należy posiadać podstawową wiedzę w tym zakresie. Kolejnym szkoleniem ocenionym za najbardziej przydatne było zarządzanie firmą (145 wskazań) oraz marketing i reklama (108). Jedynie jedna osoba uważała, że szkolenia nie są przydatne.

Wykres 10 Ocena przydatności szkoleń z prowadzenia działalności N=375

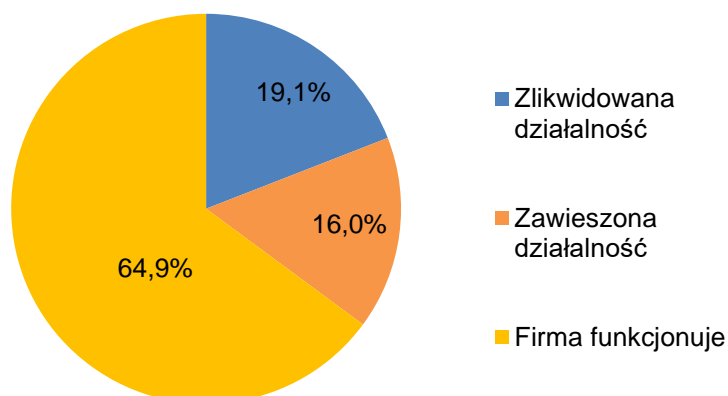

Trwałość firm

Warunkiem bezzwrotności środków finansowych otrzymanych z PO KL Działania 6.2 na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej jest utrzymanie się firmy na rynku przez 12 miesięcy. Dlatego też aby oceniać faktyczną trwałość firm powstałych dzięki programom unijnym, należy monitorować ich obecność na rynku po wymaganym okresie ich utrzymywania. W omawianej próbie znajdują się 262 osoby, którym upłynął rok czasu od momentu rozpoczęcia działalności.

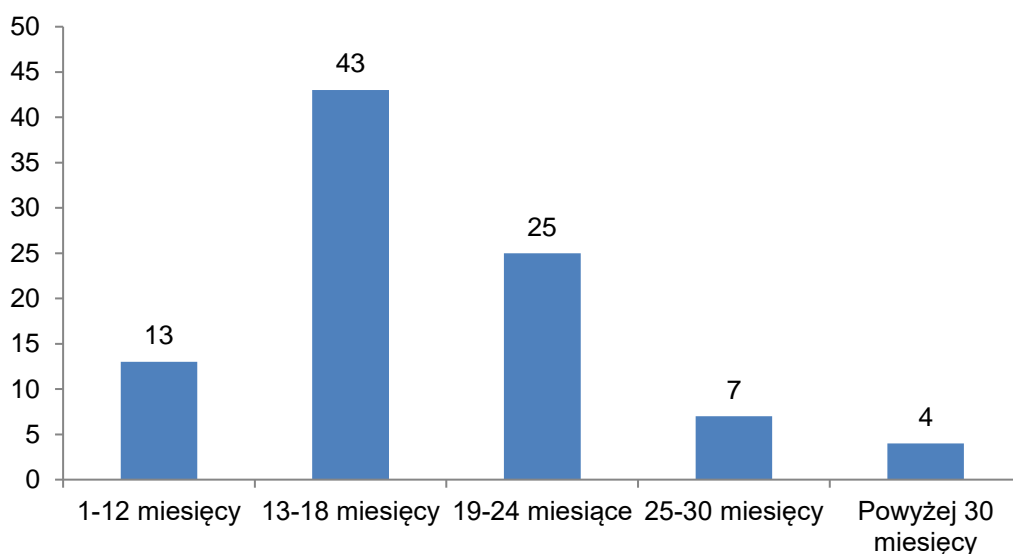
Spośród firm, których nie obowiązuje już roczny okres utrzymywania się na rynku do momentu badania przetrwało 64,9% firm (170), 19,1% (42) zostało zlikwidowanych, a 16% (50) było zawieszonych.

Wykres 11 Status firm powstałych w okresie do I kwartał 2013 N= 262

Biorąc pod uwagę czas, jaki upłynął od momentu rozpoczęcia działalności, zauważyć można znaczący wzrost likwidacji firm po zakończeniu oczekiwanego okresu prowadzenia działalności. W pierwszym roku prowadzenia działalności zamknęło ją lub też zawiesiło 13 osób. Jako główne przyczyny tak wczesnego zlikwidowania bądź zawieszenia działalności wskazywano nierentowność firmy lub też powody osobiste. Najwięcej firm zlikwidowano w okresie sześciu miesięcy po wymaganym roku prowadzenia działalności – było to 43 firm, tj. około połowy wszystkich do tej pory zlikwidowanych.

Wykres 12 Czas trwania firm zlikwidowanych i aktualnie zawieszonych N= 92

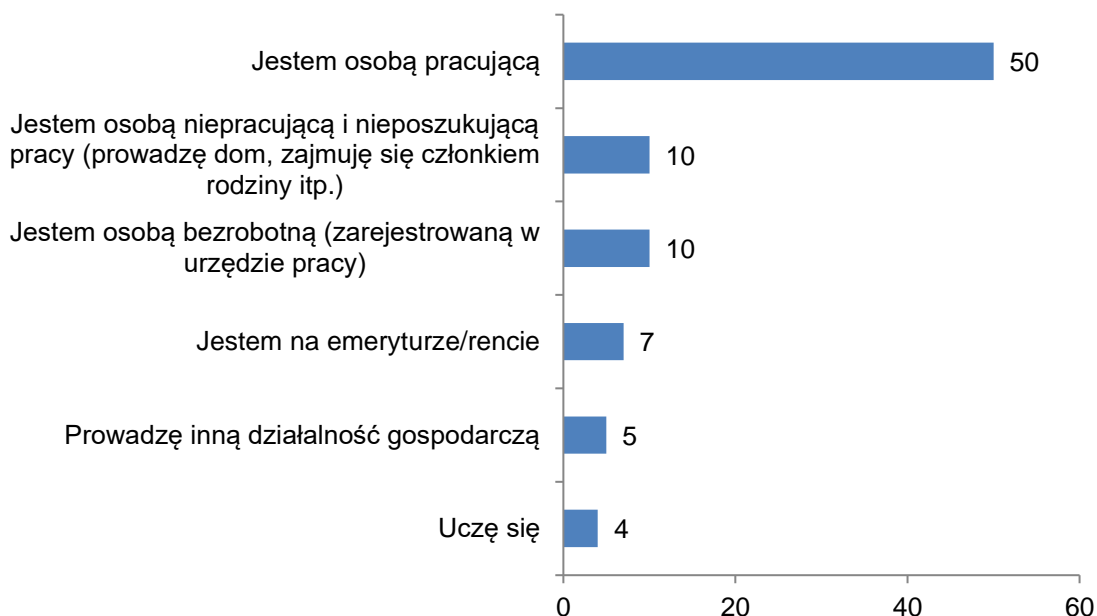
Respondenci zostali poproszeni o podanie powodów, które zmusiły ich do zlikwidowania bądź zawieszenia działalności. Najczęstszą wskazywaną przyczyną była nierentowność prowadzonej działalności. Zbyt niskie dochody firmy przyczyniły się do wyłączenia z funkcjonowania na rynku 25 firm. Kolejnym powodem, który uniemożliwiał kontynuowanie prowadzenia działalności były zbyt wysokie podatki i opłaty ZUS. Poniekąd wiąże się to z niską rentownością działalności, przy założeniu, że gdyby firma przynosiła odpowiednio duże dochody, 18 osób nie musiałyby zawieszać bądź likwidować firmy. Równie częstym powodem, na który nie ma wpływu sytuacja na rynku pracy czy potencjał przedsiębiorcy, to powody osobiste lub rodzinne, które przyczyniły się do wycofania firmy z rynku.

Tabela 13 Przyczyny zlikwidowanie lub zawieszenia działalności N=92

Obecna sytuacja osób, które zlikwidowały lub zawiesiły działalność na rynku pracy jest dość zróżnicowana ze zdecydowaną przewagą osób pracujących. Do pracy powróciło 55 osób, w tym 5 osób prowadzi inną działalność gospodarczą, a pozostałe 50 osób jest zatrudnionych w innych firmach. W powiatowych urzędach pracy zarejestrowało się 10 osób i taka sama liczba osób deklaruje, że nie pracuje i nie poszukuje pracy. Wśród odpowiedzi inne znajdują się głównie deklaracje przebywania na urlopie macierzyńskim i prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Tabela 14 Aktualna sytuacja osób, które zlikwidowały lub zawiesiły działalność N= 92

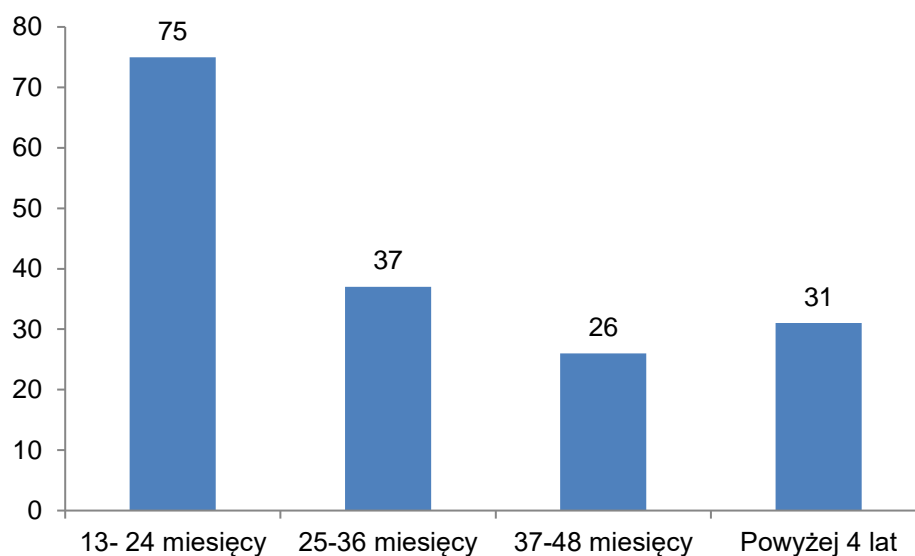

Zamysłem przeprowadzonych badań było zdiagnozowanie czynników, które wpływają na efektywność wdrażanych programów dofinansowujących. Wyznaczenie czynników, które mogą być odpowiedzialne za trwałość prowadzonej działalności i jej

rentowność, przyczynić się mogą do efektywniejszego wsparcia w przyszłości. W niniejszych analizach pod uwagę będą brane przedsiębiorstwa, które na rynku funkcjonują dłużej niż rok. Zachodzi prawdopodobieństwo, że firmy funkcjonujące krócej niż wymagany okres, starają się jedynie przetrwać ten czas, by nie oddawać pozyskanych środków.

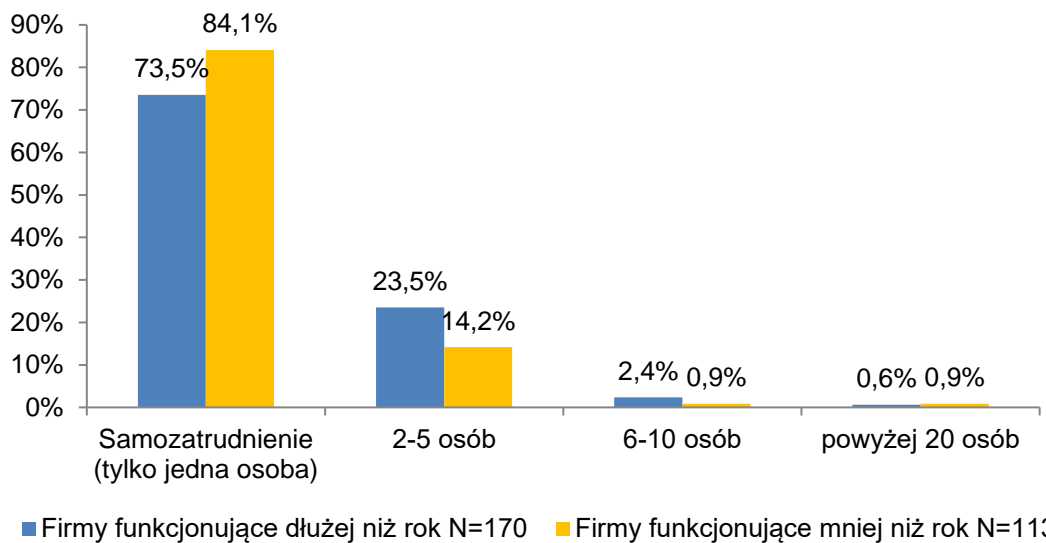
W grupie respondentów znalazło się 170 osób prowadzących firmy od ponad roku (nie są zlikwidowane ani zawieszane). 75 z tych firm funkcjonuje krócej niż dwa lata. Po dwóch latach od momentu rozpoczęcia działalności liczba firm zaczyna spadać. W funkcjonowaniu firm powstałych dzięki finansowaniu, kluczowe są dwa momenty. Pierwszy to moment kiedy upływa pierwszy rok i nie ma obowiązku zwracać otrzymanej dotacji, drugi pojawia się w 25 miesiącu funkcjonowania firmy, kiedy to składki ZUS rosną niemal dwukrotnie. Łącznie osób prowadzących przedsiębiorstwa istniejące na rynku dłużej niż 25 miesiące jest 94.

Tabela 15 Długość funkcjonowania firm na rynku N= 170

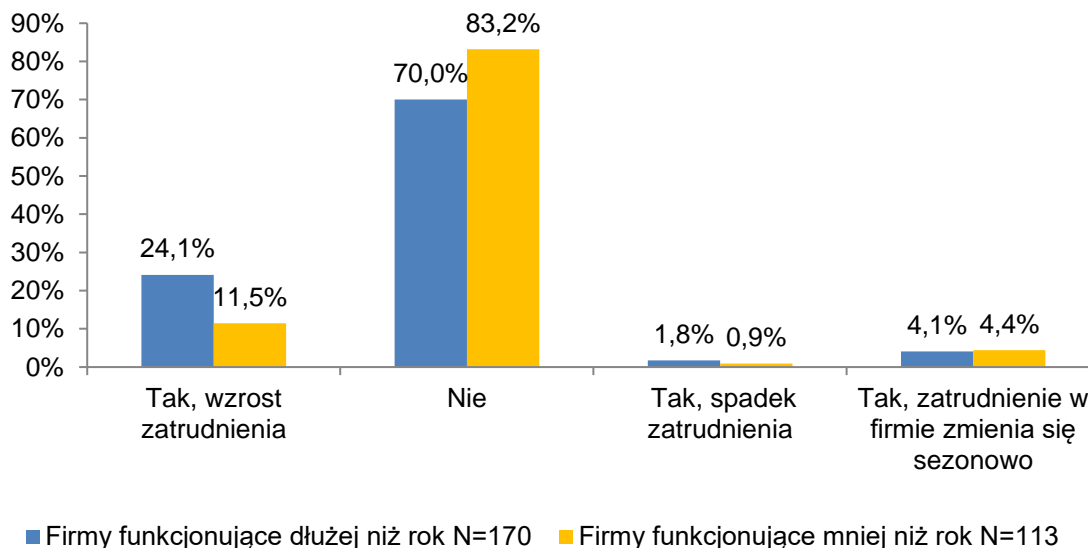
Poniższy wykres prezentuje dane dotyczące firm powstałych po I półroczu 2013, a więc funkcjonujących krócej niż rok (N=113) i dane odnośnie firm funkcjonujących na rynku dłużej niż rok (N=170). Przedsiębiorstwa powstałe wskutek dofinansowania z programów unijnych to głównie firmy jednoosobowe. Zauważyć można pewną pozytywną tendencję: wzrost zatrudnienia pracowników wraz z długością trwania firmy. Firmy trwające na rynku dłuższy okres czasu, rozwijają się i zatrudniają większą liczbę pracowników niż firmy istniejące krócej.

Wykres 16 Liczba pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach

30% przedsiębiorców funkcjonujących ponad rok na rynku zanotowało pewne zmiany w zatrudnieniu w firmie od momentu rozpoczęcia działalności, z czego nieco ponad 24% zanotowało wzrost zatrudnienia. Zmiany zatrudnienia związane z sezonowością wypadają bardzo podobnie w przypadku firm działających na rynku krótszy i dłuższy okres czasu.

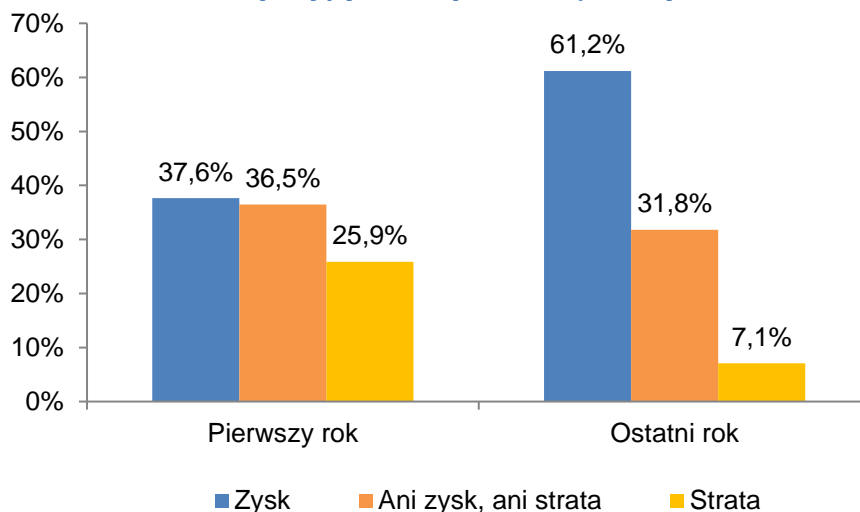
Wykres 17 Zmiana zatrudnienia od momentu rozpoczęcia działalności

Respondenci zostali poproszeni o określenie rentowności prowadzonych przez nich przedsiębiorstw w pierwszym i ostatnim roku. W ostatnim roku sytuacja finansowa firm zdecydowanie polepszyła się. Straty na początku prowadzenia działalności odnosiło prawie 26% przedsiębiorców, w ostatnim już tylko nieco ponad 7%. Mając na uwadze wszelkie bariery z wejściem na rynek, w tym między innymi

trud związany z pozyskiwaniem klientów, odsetek osób, których firmy przynosiły zyski, bądź przychody równoważyły koszty, był stosunkowo wysoki. Łącznie sytuacja taka dotyczyła około 74% firm.

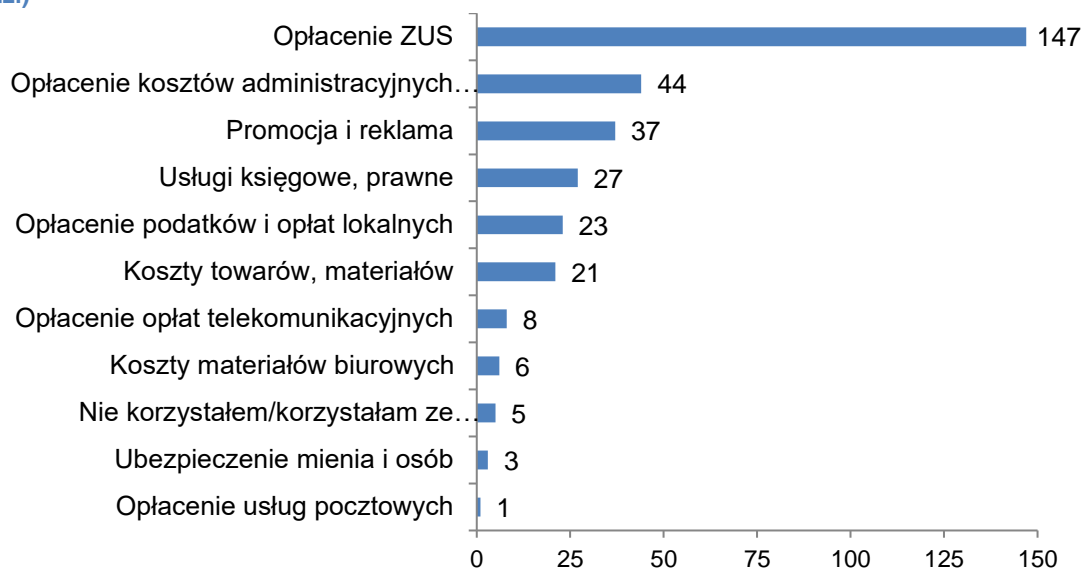
Tabela 18 Rentowność firm funkcjonujących dłużej niż rok w pierwszym i ostatnim roku N=170

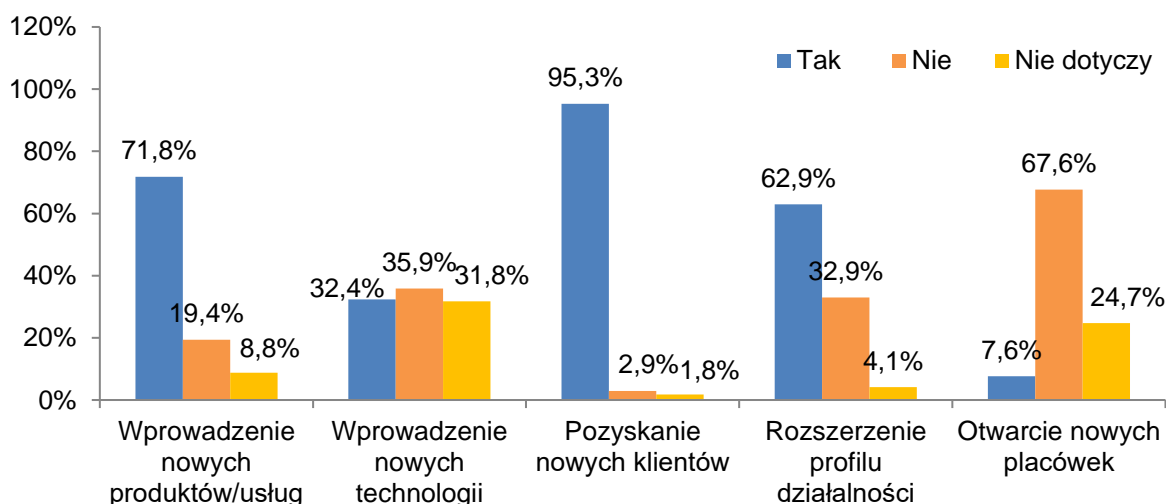
Za stan taki może odpowiadać dobre przygotowanie uczestników podczas szkoleń do prowadzenia działalności jak i przemyślany, realny biznesplan. Niezwykle ważne było zapewne również otrzymywane finansowe wsparcie pomostowe, które można było przeznaczyć na bieżące rachunki czy opłaty. Spośród 170 osób, które prowadzą firmę ponad rok, jedynie pięciu z nich nie pobierało wsparcia pomostowego. Ci którzy z niego korzystali, głównie przeznaczali pieniądze na opłacenie składek ZUS – 147, opłacenie kosztów administracyjnych np. czynszu, energii elektrycznej, rachunków za wodę. 37 osób środki z pomostowego wsparcia przeznaczyło na działania promocyjne i reklamę. Tendencja ta nie ulegała zmianie w przypadku wszystkich zbadanych beneficjentów, bez względu na obecny status ich firmy i czas otrzymania dotacji.

Respondenci zostali poproszeni o określenie zmian, które zachodziły w ich firmach od momentu rozpoczęcia działalności. Spośród osób, które funkcjonują na rynku dłużej niż rok ponad 95% z nich pozyskało nowych klientów i jedynie około 3% miało z tym problem. W prawie 72% przedsiębiorstw wprowadzono nowe produkty bądź usługi, natomiast około 19% firm wciąż proponuje tą samą ofertę co na początku działalności. Rozszerzyło swoją działalność prawie 63% respondentów, a 32,4% osób wprowadziło do swoich firm nową technologię. Nową placówkę natomiast otworzyło 7,6% respondentów.

Wykres 19 Przeznaczenie środków uzyskanych w ramach wsparcia pomostowego przez osoby, które prowadzą działalność dłużej niż rok N=170 (Respondenci mieli możliwość dwukrotnego wskazania odpowiedzi)

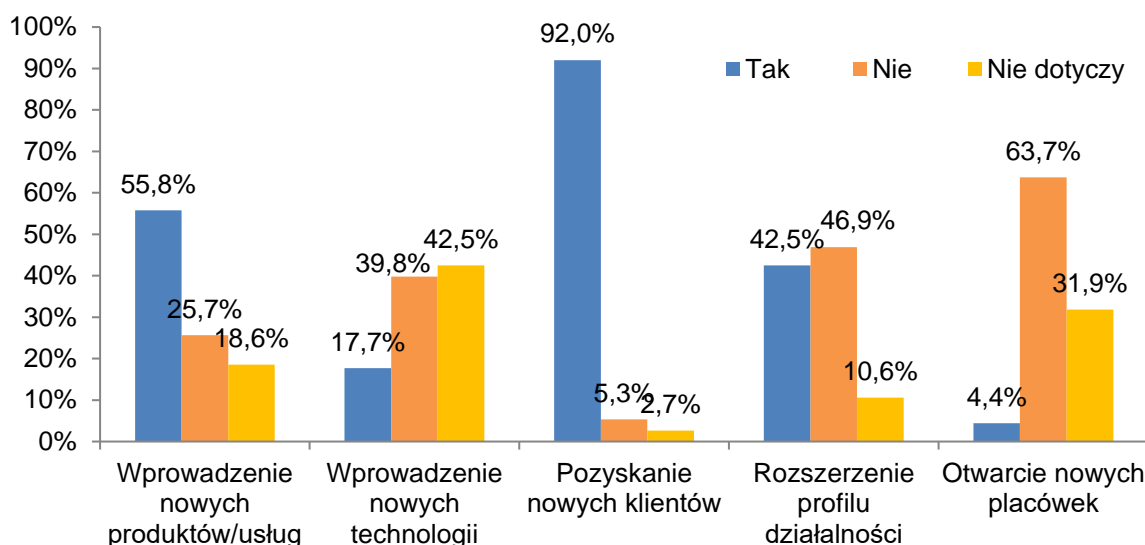

Wykres 20 Zmiany w firmie od momentu rozpoczęcia działalności N=170

Dla porównania można spojrzeć na wyniki dotyczące omawianego zagadnienia w przypadku firm, które funkcjonują na rynku rok bądź krócej. Mimo krótkiej obecności na rynku zauważyć można stosunkowo prężne rozwijanie się firm, choć w porównaniu do firm istniejących na rynku dłużej, zanotowano mniej pozytywnych zmian. Zauważyć można również wysoki odsetek firm, bo aż 92% przedsiębiorstw, które pozyskują nowych klientów, co jest najważniejszym warunkiem przetrwania firmy. Prawie 56% osób zdążyło już wprowadzić nowe usługi bądź produkty, z czego około 42% osób rozszerzyło profil działalności firmy.

Wykres 21 Zmiany w firmie funkcjonujących krócej niż rok N=113

Osoby, których firmy w dalszym ciągu funkcjonowały na rynku zapytane zostały o to, czy korzystały z pomocy powiatowych urzędów pracy w trakcie prowadzenia działalności. Nieco ponad 9%, tj. 23 osoby, skorzystało z usług oferowanych przez urzędy, pozostała część nigdy tego nie robiła. Formą wsparcia, z której najczęściej korzystali przedsiębiorcy to przyjęcie na staż pracownika (14 osób). Pozostałe to dofinansowanie do stanowiska pracy oraz pomoc w poszukiwaniu pracowników. Starając się ocenić, na ile pomoc zaoferowana przez PUP wpłynęła na kondycję firmy, a nie stanowiła tylko doraźnej pomocy, przyjrzeć się można rentowności tych firm. Na 23 firmy, które skorzystały ze wsparcia w ostatnim roku funkcjonowania firmy, 18 z nich odnotowało zyski, natomiast sytuacja finansowa pozostał pięciu osób nie zmieniła się w żadnym kierunku. Struktura zatrudnienia we wspomnianej grupie również prezentuje się lepiej na tle całej próby. Aż 17 firm zatrudnia pracowników, jedynie 6 osób prowadzi firmy jednoosobowe.

Przyglądając się cechom, które mogą mieć wpływ na trwałość firmy, dostrzec można pewną prawidłowość. Porównując wybrane aspekty posiadanego doświadczenia na rynku pracy, zauważyć można, że osoby, których firmy wciąż funkcjonują, w każdym wyróżnionym aspekcie posiadały większe doświadczenie niż osoby, które firmy zlikwidowały czy zawiesiły. Niecałe 10% różnicy pomiędzy wybranymi grupami dotyczyło ogólnego doświadczenia zawodowego. Nieco ponad 89% osób wciąż prowadzących firmy posiadało takie doświadczenie przed jej rozpoczęciem, przy czym wśród osób, które działalność zawiesiły bądź zlikwidowały takowe doświadczenie posiadało około 79%. Podobnie doświadczenie pracy

w branży, za granicą czy doświadczenie w samozatrudnieniu, charakteryzuje w większym stopniu osoby wciąż prowadzące działalność. Różnice te nie są szczególnie duże i w żadnym aspekcie nie przekraczają 10%. Wydaje się jednak, że prawidłowość ta nie jest przypadkowa. Co ciekawe okazuje się, że dotychczasowe doświadczenie jako przedsiębiorcy, nie jest cechą szczególnie różnicującą sukces późniejszych przedsięwzięć. Drugą równie istotną informacją jest fakt, że status osoby długotrwale bezrobotnej, czyli będącej ponad rok zarejestrowanej w urzędzie pracy, nie wpływa na trwałość prowadzonej działalności. Jest to bardzo dobra informacja, świadczyć ona może o tym, że długotrwały stan pozostawania bez pracy nie zawsze wpływa negatywnie na motywację wobec pracy.

Tabela 1 Status firmy a posiadane doświadczenie przed jej rozpoczęciem N= 283

Wybrane aspekty	Firmy funkcjonujące		Firm zawieszono bądź zlikwidowane	
	Tak	Nie	Tak	Nie
Doświadczenie zawodowe	89,4%	10,6%	79,3%	20,7%
Doświadczenie w pracy w branży	77,6%	22,4%	69,6%	30,4%
Doświadczenie zawodowe jako przedsiębiorca	19,4%	80,6%	16,3%	83,7%
Doświadczenie w pracy za granicą	28,8%	71,2%	21,7%	78,3%
Status osoby długotrwale bezrobotnej	33,5%	66,5%	33,7%	66,3%

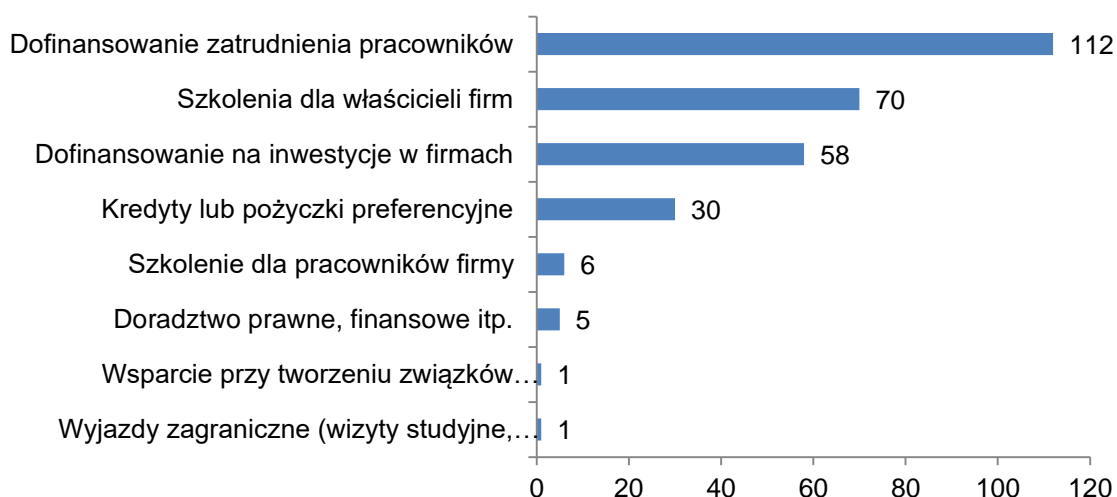
Porównując ze sobą firmy funkcjonujące na rynku pracy z tymi zawieszonymi bądź zlikwidowanymi warto przyjrzeć się, czy motywy rozpoczęcia działalności różnicują w jakiś sposób późniejszą trwałość przedsięwzięcia. Przyglądając się wynikom niniejszych badań, zauważyć można, że w obydwu grupach poszczególne powody rozpoczęcia działalności odgrywały podobną rolę. Jedyna istotniejsza różnica (6,2%) dotyczyła motywu możliwości wykorzystania posiadanych umiejętności i wiedzy, który w większym stopniu motywował osoby, które wciąż prowadzą firmy. Różnice dotyczące pozostałych powodów wahają się w granicach od 0,3% do 3,6%. Na podstawie powyższych danych wnioskować można, że powody rozpoczynania działalności nie wpływają w żaden istotny sposób na powodzenie czy trwałość.

Tabela 2 Status firm a motywy rozpoczęcia działalności

Motywy rozpoczęcia działalności	Firmy funkcjonujące	Firmy zawieszono bądź zlikwidowane
Chęć zrealizowania swojego pomysłu na firmę	33,5%	37,1%
Brak pracy	11,1%	13,1%
Konieczność zapewnienia środków utrzymania	8,9%	5,7%
Niezależność dzięki pracy	16,1%	18,3%
Możliwość pozyskania bezzwrotnej dotacji	12,0%	11,4%
Możliwość wykorzystania posiadanych umiejętności i wiedzy	17,1%	10,9%
Namowy rodziny, znajomych	0,3%	2,3%
Możliwość wykorzystania lokalu, sprzętu	0,3%	0,6%
Inne	0,6%	0,6%

Respondenci zapytani zostali, czy gdyby mieli okazję skorzystaliby z pomocy unijnej. Niezainteresowanych dalszą pomocą było jedynie 1,8% przedsiębiorców, 12% było niezdecydowanych, a pozostałą część ponad 86% osób chętnie skorzystałoby z kolejnej formy wsparcia. Zdecydowana większość respondentów zainteresowana byłaby dofinansowaniem zatrudnienia pracowników, na tę formę wsparcia wskazało 112 osób. Kolejno właściciele firm zainteresowani byłiby szkoleniami (70 wskazań), które pomogłyby im rozwinąć się i podnieść ich kwalifikacje. Trzecim wsparciem, które cieszyłoby się stosunkowo dużym zainteresowaniem, były dofinansowania na inwestycje w firmach.

Wykres 22 Formy wsparcia ze środków unijnych i krajowych, z których skorzystałby respondent N= 283

Podsumowanie

Ocenę efektywności wsparcia oferowanego w ramach PO KL działania 6.2, dokonać można z dwóch perspektyw. Po pierwsze liczy się opinia samych beneficjentów oraz ich osobiste doświadczenie w trakcie trwania projektu. Po drugie efektywność można oceniać na podstawie twardych danych takich jak: długość istnienia przedsiębiorstw, rentowność firmy, zachodzące zmiany czy struktura zatrudnienia.

Z przeprowadzonych badań wyłania się ogólna dobra ocena prowadzonych działań w ramach POKL. Respondenci pozytywnie wypowiadają się o oferowanych formach wsparcia. Dostrzegają przydatność prowadzonych szkoleń przygotowujących ich do roli przedsiębiorcy, w szczególności z zakresu księgowości i rachunkowości oraz zarządzania firmą. Trudności, które napotykali podczas udziału w projekcie, związane były głównie ze zbyt dużą ilością wymaganych dokumentów i z koniecznością przedstawienia poręczenia finansowego. 94% zapytanych uczestników programu uznało, że otrzymanie dotacji w dużym stopniu pomogło im rozpocząć działalność. Natomiast prawie 90% respondentów, gdyby jeszcze raz miało podjąć decyzję, zrobiłoby tak samo.

Deklarowane dane dotyczące sytuacji firm na rynku i ich kondycji, również pozwalają dobrze ocenić efektywność działań prowadzonych w ramach projektów. Spośród uczestników programu, którzy otrzymali dotację ponad rok temu, prawie 65% z nich wciąż prowadzi firmy.² Sytuacja ekonomiczna tych firm oceniana jest dobrze, większość respondentów deklaruje rentowność prowadzonych przedsiębiorstw. Zmiany zachodzące w firmach, wiążące się ze wzrostem zatrudnienia, wprowadzaniem nowych technologii i usług, świadczą o dobrym kierunku rozwoju firm.

² Dane odnoszą się tylko do omawianej próby.